

บทนำ

เศรษฐกิจประเทศไทยเมื่อประเทศเป็นรัฐชาติสมัยใหม่ เผชิญภาวะเศรษฐกิจมาหลายครั้ง ที่จัดว่าเป็นครั้งใหญ่ๆ ถ้านับจำนวนครั้งดูจะไม่มาก เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกเมื่อทศวรรษ 1930 เป็นหนึ่งในวิกฤตใหญ่บางคนเชื่อว่านี่เป็นเหตุหนึ่งของการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 เศรษฐกิจหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็วนวายพอสมควรอยู่ระยะหนึ่ง ภาวะวิกฤตการณ์ทางน้ำมันเมื่อทศวรรษ 1970 ต่อเนื่องมาจนถึงกลางทศวรรษ 1980 เศรษฐกิจสามารถเติบโตได้ก็จริง แต่ขาดเสถียรภาพทางด้านราคาเพราะภาวะเงินเฟ้อ และเสถียรภาพทางการเงินการคลัง โดยเฉพาะการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเรื้อรังกับต่างประเทศ การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดโดยตัวมันเองในอดีตทำให้เศรษฐกิจสามารถเติบโตได้ในอัตราที่สูงขึ้น รวมทั้งสามารถนำเข้าความรู้และเทคโนโลยีผ่านการนำเข้าสินค้าทุนจากต่างประเทศ วิกฤติปี พ.ศ.2540 หรือปี 1997 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ามีขอบข่ายและขนาดความรุนแรงมากที่สุดเท่าที่ประเทศไทยเคยเผชิญ เป็นวิกฤติที่มีลักษณะที่มีความต่อเนื่องของลักษณะเศรษฐกิจที่ยังต้องพึ่งพาเงินออมและเงินกู้จากต่างประเทศ สำหรับการลงทุนที่เพิ่มขึ้นสูงเป็นประวัติการณ์ สูงกว่าอดีตอย่างมีนัยสำคัญ และซ้ำร้ายเป็นการพึ่งพาเงินกู้จากต่างประเทศโดยเฉพาะเป็นเงินกู้ระยะสั้นในสัดส่วนที่สูงโดยไม่มีการประกันความเสี่ยง

- ความเสียหายจากการลดลงของค่าเงินบาทในสัดส่วนที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2540 เมื่อผนวกกับการลงทุนในสัดส่วนที่สูงก่อนหน้านี้ การขยายตัวของผลผลิต การเพิ่มขึ้นของอุปทานในภาคอสังหาริมทรัพย์ ภาวะดอกเบี้ยที่ค่อนข้างสูง การเติบโตของสินเชื่อจำนวนมากของสถาบันการเงินโดยไม่มีการป้องกันด้วยการตั้งสำรองอย่างสมเหตุสมผล เมื่อเกิดวิกฤติค่าเงินบาทลด เงินทุนต่างชาติไหลออก เจ้าหนี้ไม่ต่อสัญญาเงินกู้หรือเรียกให้ชำระเงิน เมื่อรวมกับการที่ผลผลิตและอุปสงค์รวมเริ่มลดลง เศรษฐกิจมหภาค และภาคธุรกิจจึงเผชิญกับภาวะถดถอยอย่างไม่เคยมีมาก่อน ในระดับธุรกิจมูลค่าของบริษัทหรือธุรกิจสะท้อนจากงบดุลและงบกำไรขาดทุนจึงลดลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ลดลงอย่างมากและอย่างมีนัยสำคัญ ธุรกิจที่เคยมีกำไรกลายเป็นขาดทุน หนี้สินมากกว่าทรัพย์สินเพราะภาระหนี้ที่เพิ่มขึ้นจากการลดค่าของเงินบาท อันเนื่องมาจากการกู้เงินเป็นเงินตราต่างประเทศของบริษัทจำนวนมาก บริษัทจำนวนมากมีทุนซึ่งติดลบอยู่ในสภาวะล้มละลายในเชิงงบดุล รวมทั้งอยู่ในสภาวะล้มละลายมองจากความสามารถชำระหนี้แก่เจ้าหนี้

ลักษณะปัญหาและวิกฤตที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยและประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค นอกจากจะต้องบริหารเศรษฐกิจมหภาคให้เข้ารูปเข้ารอย เมื่อค่าเงินของตัวเองลดไปมากก็คือการที่จะต้องทำให้ต่างชาติและคนในประเทศเกิดความเชื่อมั่น หยุดยั้งเงินไม่ให้ไหลออกป้องกันไม่ให้สภาพคล่องตึงตัวจนทำให้ดอกเบี้ยสูงมาก ป้องกันไม่ให้ผลของการลดค่าของเงินส่งต่อไปที่ค่า

จ้างจนเป็นผลให้เกิดเงินเฟ้อ ซึ่งในส่วนนี้ประเทศไทยและประเทศอื่นๆทำได้ดี คือมีอัตราเงินเฟ้อที่ต่ำ การที่เงินบาทมีค่าลดลงและเศรษฐกิจถดถอยช่วยปรับดุลยภาพภายนอก ในระดับมหภาคเศรษฐกิจที่โตได้ดีและเร็วเท่าใดก็จะทำให้ภาคธุรกิจหรือบริษัทฟื้นตัวได้เร็วเท่านั้น ธุรกิจฟื้นตัวได้เร็วเท่าใดสถาบันการเงินในฐานะเจ้าหนี้ก็จะฟื้นตัวและแข็งแกร่งได้เร็วเช่นกัน ทุกส่วนจึงสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ภาคสถาบันการเงินจะต้องได้รับการดูแลเงินทุนที่พอเพียง คนมีความเชื่อมั่นสามารถระดมเงินฝากและปล่อยสินเชื่อใหม่ๆได้ ในส่วนของสถาบันการเงินประเทศไทยใช้เวลาไม่เกิน 2 ปีในการที่สามารถเพิ่มทุนให้แก่สถาบันการเงินเพื่อให้เกิดความมั่นคง แต่ต้องยอมรับว่าการกลับไปทำหน้าที่และบทบาทเดิมของการเป็นสื่อกลางทางการเงินเมื่อเกิดวิกฤตนั้น บทบาททางด้านการปล่อยสินเชื่อยังมีบทบาทที่จำกัดมาโดยตลอดจนกระทั่งวิกฤตผ่านพ้นมาเป็นเวลาหลายปี อย่างไรก็ตามการฟื้นฟูของเศรษฐกิจไทยที่ดำเนินมาได้ดีจนถึงวันนี้ (ธันวาคม 2548) จะต้องเป็นผลผลิตของ 1.เศรษฐกิจโลกที่เอื้ออำนวยต่อการเป็นแหล่งอุปสงค์สำหรับการส่งออกของประเทศไทยและประเทศในภูมิภาค 2.การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาคโดยเฉพะนโยบายแลกเปลี่ยน นโยบายการเงินการคลัง ที่ช่วยให้เศรษฐกิจไม่ถดถอยยาวและฟื้นตัวสู่สภาวะปกติในเวลาอันรวดเร็ว 3. การปรับโครงสร้างของระบบการเงิน (Bank Restructuring) เพื่อให้เกิดความมั่นคงและมีเสถียรภาพ และส่วนที่มีความสำคัญที่ขาดไม่ได้ก็คือ 4. การปรับโครงสร้างและฟื้นฟูกิจการของบริษัท (Corporate หรือ Business Restructuring หรือ Reorganization) ถ้าส่วนที่เป็นด้านมหภาคมีความถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ระดับความสำเร็จการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศจะขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ 3 และ ที่ 4 เป็นสำคัญ

ขณะนี้เป็นเวลา 8 ปี แล้วที่ประเทศไทยเผชิญวิกฤตครั้งใหญ่ มีโจทย์หรือคำถามที่นักวิจัยสามารถตั้งเป็นคำถาม ที่ไม่ใช่คำถามที่มีลักษณะกว้างๆว่าประเทศไทยฟื้นมาได้อย่างไร เช่น คำถามที่ว่า การฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยช้ากว่าประเทศอื่นๆในภูมิภาคใช่หรือไม่ และถ้าใช่ส่วนหนึ่งเป็นเพราะประเทศไทยใช้วิธีปรับโครงสร้างสถาบันการเงิน เศรษฐกิจ และธุรกิจ ต่างจากประเทศที่ฟื้นตัวเร็วกว่าประเทศไทยใช่หรือไม่ มีผู้เชื่อว่าในช่วงแรกๆประเทศไทยมุ่งแก้ปัญหาเฉพาะภาคการเงิน แต่ให้ความสำคัญกับการกระตุ้นฟื้นฟูภาคเศรษฐกิจการผลิตน้อยเกินไป รวมทั้งการปรับโครงสร้างและฟื้นฟูเศรษฐกิจ แต่ไม่ให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างของธุรกิจหรือภาคการผลิตใช่หรือไม่

รายงานวิจัยฉบับนี้มุ่งที่จะตอบบางส่วนของปัญหาข้างต้น โดยให้ความสำคัญกับบทบาทของการปรับโครงสร้างหนี้ ของภาคธุรกิจ เพื่อเสริมความรู้ที่มีอยู่ค่อนข้างมากแล้วในเรื่องที่เกี่ยวกับนโยบายเศรษฐกิจมหภาคแล้ว และการปรับโครงสร้างสถาบันการเงิน คณะผู้วิจัยเชื่อว่า การเข้าใจ การฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทย ที่ดำเนินมาได้ดีทุกวันนี้จะไม่มี ความสมบูรณ์ ถ้าเรายังขาดความรู้ความเข้าใจถึงขนาด ขอบข่าย จังหวะ เวลา ปัญหาอุปสรรค ความก้าวหน้าของการปรับโครงสร้างหนี้ของธุรกิจทุกระดับ ใหญ่ กลาง และเล็ก สมมุติฐานของการวิจัยนี้มีพื้นฐานจาก

ความเชื่อว่า 1. เศรษฐกิจมหภาค 2. การปรับโครงสร้างสถาบันการเงิน 3. การปรับโครงสร้างหนี้ของภาคธุรกิจ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะสมมุติฐานที่ว่าประเด็นข้างต้นขึ้นอยู่แก่กันและกัน โครงสร้างลักษณะปัญหา การแก้ปัญหาทั้งสามส่วนล้วนส่งผลแก่กันและกัน การศึกษานี้ตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่า แม้เศรษฐกิจไทยจะเติบโตต่ำกว่าศักยภาพของผลผลิต และ ดูเหมือนฟื้นตัวในอัตราที่ต่ำกว่าประเทศ เกาหลี และมลายู แต่ดีกว่าอินโดนีเซีย โดยเฉพาะในช่วง 3 - 4 ปีแรก เมื่อเกิดวิกฤต ปี 2540 แต่ถ้าไม่นับปีแรกหลังวิกฤต คือปี 2541 ซึ่งประเทศไทยมีอัตราการลดลงของการผลิตที่สูงกว่าทุกประเทศ (อัตราการเจริญเติบโตลดลง - 6.7% -0.1% -13.1% -10.8% -0.6% -7.4% สำหรับเกาหลี สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ประเทศไทย ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย ตามลำดับ) แต่ถ้าพิจารณาความเจริญเติบโตในระยะปานกลาง ตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน อัตราการเจริญเติบโตของประเทศไทยอาจจะต่ำกว่าประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในเอเชียตะวันออก เช่น เกาหลี หรือไต้หวัน หรือฮ่องกง ซึ่งในอดีตมักจะโตในอัตราที่สูงกว่าประเทศไทย เกาหลี หลังปี 2541 นั้นฟื้นตัวเร็วกว่าประเทศไทยนั้นค่อนข้างชัดเจน ซึ่งสามารถอธิบายได้จากวิธีการแก้ปัญหาของเกาหลี แต่ถ้ามองภาพให้ยาวก็จะเห็นว่าความแตกต่างนี้ไม่ได้มีนัยสำคัญแม้วิธีการแก้ปัญหา อาจจะดูต่างกัน ในที่สุดผลลัพธ์ก็ไม่ได้ต่างกัน ผลลัพธ์ในระยะปานกลางและระยะยาวน่าจะขึ้นอยู่กับโครงสร้างเศรษฐกิจมากกว่าวิธีการแก้ปัญหาสถาบันการเงิน หรือ NPLS รวมทั้งการปรับโครงสร้างหนี้ภาคธุรกิจ หรือเมื่อพิจารณา ในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก็จะพบว่าไทยฟื้นฟูได้ดีกว่าประเทศ อินโดนีเซีย หรือ ฟิลิปปินส์ หรือไม่ได้ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับสิงคโปร์ ในกรณีของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปัญหาพื้นฐาน และลักษณะโครงสร้างของเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นที่มาของความเจริญเติบโตมีความสำคัญต่อลักษณะของการฟื้นตัว ไม่น้อยไปกว่ากว่าวิธีการปรับโครงสร้างสถาบันการเงิน หรือการปรับหนี้ภาคธุรกิจ (ดูอัตราความเจริญเติบโตของกลุ่มประเทศต่าง ๆ)

การศึกษานี้มุ่งตอบคำถาม

1. วิธีการแก้ปัญหาทางการเงินในระดับบริษัท ที่มีลักษณะหนี้สินล้นพ้นตัว และไม่สามารถชำระหนี้แก่เจ้าหนี้จนกลายเป็นปัญหา NPL ของสถาบันการเงิน
2. วิธีการและความสำคัญของการปรับโครงสร้างหนี้ โดยวิธีการต่าง ๆ ว่ามีความสำคัญต่างกันอย่างไร เป็นเพราะเหตุใด วิธีการปรับโครงสร้างหนี้ต่างกันเพียงไร แคไหนในรูปแบบการเจรจา ประนีประนอมระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้

ก นอกศาล หรือโดยไม่ต้องมีการบังคับคดีโดยศาล เช่นธนาคารแก้ไขปัญหภายในองค์กรกันเอง (Internal Workout)

ข นอกศาลผ่านสถาบันกลางของทางการ โดยอยู่ภายใต้การดูแลและประสานงานของธนาคารแห่งประเทศไทย เช่น คณะกรรมการส่งเสริมและปรับปรุงโครงสร้างหนี้ (คปน)

ค. ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการผ่านศาลล้มละลายกลาง ตาม พรบ.ล้มละลายฉบับที่ 4
2541

3. กระบวนการนอกศาล และในศาลมีความสำคัญอย่างไรในช่วงต่างๆ และที่มีต่อการแก้ปัญหาของบริษัทและการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทย กระบวนการข้างต้น มีความสำคัญอย่างไรกับวิธีการปรับโครงสร้างหนี้ เช่นการยึดหนี้ ลดหนี้ แปลงหนี้เป็นทุน เป็นต้น

4. ผลการดำเนินงานของบริษัท หลังความก้าวหน้าในการปรับโครงสร้างหนี้ของบริษัท รวมทั้งสถาบันการเงิน มีผลเป็นอย่างไรในช่วงต่างๆ เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป หรือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดด ความคืบหน้าในการปรับโครงสร้าง สัมพันธ์ในเชิงคุณภาพ หรือในเชิงปริมาณ กับการฟื้นตัวของของบริษัทหรือเศรษฐกิจมหภาคหรือไม่ ถ้าข้อมูลอำนวย

5. การฟื้นฟูกิจการผ่านศาล มีความแตกต่างกับ กรณีการแก้ปัญหาผ่าน คปน. ในลักษณะใด เช่นระยะเวลาที่ใช้ สถานภาพล้มละลาย ในกรณีของการฟื้นฟูผ่านศาล ซึ่งมีข้อมูลที่เปิดเผยจากแผนละเอียดกว่า กรณีของ คปน. ข้อเท็จจริงบอกว่าส่วนใหญ่ใครเป็นผู้บริหารแผน เจ้าหนี้ หรือลูกหนี้ ในกรณีหลังนี้ ผลการดำเนินงานของใครดีกว่ากัน เป็นเพราะเหตุใด

6. บริษัทของไทยที่อยู่ในสถานภาพล้มละลายในสัดส่วนที่สูง หลังวิกฤตความเป็นเจ้าของของครอบครัวเดิม มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร อะไรคือตัวกำหนด ขนาดความรุนแรงของสถานภาพล้มละลาย เป็นปัจจัยที่สำคัญหรือไม่

7. ในภาพรวมผลการดำเนินงานของบริษัทที่ใช้ในการศึกษา เปลี่ยนแปลงดีขึ้น เพียงไรแค่ไหน ปัญหาที่ยังดำรงอยู่ มีลักษณะอย่างไร รุนแรงแค่ไหน ระดับบริษัท

8. ในส่วนของกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย มีความสำเร็จและปัญหาที่สำคัญๆ ด้านใดบ้างควรมีการแก้ไขอย่างไร

ผลการศึกษาทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ คณะผู้วิจัยพบว่า

1. ในภาพรวมแต่ละประเทศในภูมิภาค รวมทั้งประเทศไทยเผชิญปัญหาร่วมกัน และมีลักษณะที่คล้ายกันอยู่มากยกเว้นสิงคโปร์ ซึ่งออมได้เองมากกว่าลงทุนในประเทศ หรือมีดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุล ระหว่าง ไทย เกาหลี มาเลเซีย อินโดนีเซีย นั้นปรากฏว่า มาเลเซีย เผชิญภาวะเศรษฐกิจ มหภาคที่ต่ำกว่าอีก 3 ประเทศที่กล่าวมา ในระดับจุลภาค กรณีของมาเลเซีย บริษัทมีหนี้สินต่อทุนหรือหนี้ต่อสินทรัพย์ต่ำกว่า อีก 3 ประเทศ ไทยกับเกาหลีคล้ายกันในภาระหนี้ที่สูงระดับบริษัท แต่ของไทยก่อนวิกฤต สภาวะความไม่สมดุลในเศรษฐกิจมหภาครุนแรงกว่าเกาหลีและประเทศอื่นๆ เช่นดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุลสูงสุด หนี้ระยะสั้นมีสัดส่วนที่สูง เงินสำรองทรุดหนัก ดอกเบี้ยสูงมากช่วงแรกๆ NPL ของไทยเมื่อวิกฤตเริ่มต้นและผ่านไป 2 ปี สูงกว่าเกาหลีตลอดประมาณกว่า หนึ่งเท่าตัว ไทยมีอาการป่วยหนักกว่ามาก ปัจจัยเหล่านี้ต้องนำมา

พิจารณาประกอบ ด้วยว่าเหตุใดใน 2 ปีแรกไทยจึงฟื้นตัวช้ากว่าเกาหลี หรือมาเลเซีย มากและโดยรวมดีกว่าอินโดนีเซียตลอด นอกเหนือจากวิธีการแก้ปัญหา NPL

2. เปรียบเทียบกับวิธีการแก้ปัญหาสถาบันการเงินและปรับโครงสร้างธุรกิจของบริษัททุกประเทศทำไปพร้อมๆกันโดยวิธีการซึ่งอาจจะต่างกันเล็กน้อย ในส่วนของการช่วยเหลือสถาบันการเงินโดยรัฐ มาเลเซีย (เนื่องจากเสียหายน้อยกว่า) แบกภาระทางการคลังน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับอีก 3 ประเทศ ซึ่งต้องแบกภาระทางการคลังใกล้เคียงกัน ทั้งในส่วนสถาบันการเงินและบริษัทธุรกิจ ไทยใช้การแทรกแซงโดยตรงจากรัฐน้อยที่สุด โดยให้กลไกตลาดและเอกชนช่วยตัวเองแม้กระทั่งในกรณีของสถาบันการเงินเอกชน ซึ่งรัฐช่วยในการเพิ่มขีดความสามารถในการเงินทุน เจ้าของธนาคารเอกชนต้องแบกรับความเสียหายจากวิกฤต และหาผู้ร่วมทุนมาร่วมกับส่วนที่รัฐจัดหาให้ ในส่วนของการปรับโครงสร้างธุรกิจก็เช่นกัน เมื่อเทียบกับเกาหลีหรือของมาเลเซีย รัฐบาลไทยไม่เล่นบทแทรกแซงโดยตรงในสาขาหรือธุรกิจขนาดใหญ่ ให้เข้าปรับโครงสร้างกันเองโดยให้สิทธิประโยชน์และแรงจูงใจ การโอนหนี้เสียมาที่บสท ซึ่งเป็นAMCของรัฐเกิดขึ้นเมื่อปี2544ซึ่งหนี้มีการปรับโครงสร้างในปีก่อนหน้าไปราวสองในสามแล้ว การแก้ปัญหาจึงมีลักษณะที่เป็นแนวทางDECENTRALIZE ในการแก้ปัญหาNPL ของAMC เกาหลีสามารถพัฒนาตลาดซื้อขายสินทรัพย์ที่เสื่อมสภาพจนตลาดการเงินส่วนนี้ได้รับการพัฒนาด้วยนวัตกรรมใหม่ๆ วิธีการของไทยอาจดูไม่เร็วในช่วงสองปีแรกเพราะในปีแรกต้องสร้างกติกาและสถาบันแต่ทุกอย่างมีความคืบหน้าแบบค่อยเป็นค่อยไปผลในภาพรวมใช้ได้เมื่อการปรับโครงสร้างมีความคืบหน้าไม่แพ้เกาหลีหรือมาเลเซียเมื่อมองจากระยะยาว6-7ปี
3. ประเทศไทยได้เน้นปรับโครงสร้างหนี้ของบริษัทมากกว่าการปรับโครงสร้างด้านอื่น ๆ ในด้านวิธินอกศาลและผ่านศาลทั้งคปนและศาลล้มละลายกลางทุกวิธีมีสัดส่วนความสำคัญใกล้เคียงกัน บทบาทของคปนค่อนข้างสำคัญในสองปีแรกเราเชื่อว่าเมื่อสิ้นปี 2543ที่มีการปรับโครงสร้างหนี้ในสถาบันการเงินไปถึงประมาณสองล้านล้านบาท หรือสองในสามของหนี้ที่มีการปรับทั้งหมดเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการฟื้นตัวของภาคเศรษฐกิจจริงสองปีถัดมาในรัฐบาลไทยรักไทย วิธีที่ผ่านคปนใช้เวลาและการใช้จ่ายทางการเงินต่ำกว่าการแก้ปัญหาผ่านการฟื้นฟูกิจการ บริษัทที่เข้ามาปรับโครงสร้างหนี้ผ่านคปนได้รับการยืดหยุ่นมากกว่าการลดหนี้และแปลงหนี้เป็นทุนเพราะมีปัญหาทางการเงินหรือสภาพภาพล้มละลายไม่รุนแรงเหมือนกรณีของบริษัทที่ไปฟื้นฟูที่ศาลล้มละลาย
4. ในภาพรวมการฟื้นตัวจากการปรับโครงสร้างหนี้ของไทยเป็นไปอย่างช้าๆ โครงสร้างทางการเงินโดยรวมดีขึ้นระหว่างปี 2543-2545 และดีขึ้นตลอดตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกผลการดำเนินงานเมื่อดูจากEBIDAและตัวแปรอื่นๆ แม้จะค่อยดีขึ้น

ก่อนหน้านี้แต่มีภาพชัดเจนดีขึ้นตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นมา ร้อยละ60ของบริษัทที่อยู่ใน การศึกษามีผลการดำเนินงานดีขึ้นชัดเจน ขณะเดียวกันต้องยอมรับว่ามีบริษัทจำนวน หนึ่งที่มากพอยังมีฐานะการเงินไม่ดียังไม่สามารถฟื้นตัวได้ ความสามารถในการแข่งขัน ในอุตสาหกรรมต่ำมากกระจายอยู่ในหลายสาขาที่มีการแข่งขันสูงหรือเป็นอุตสาหกรรม ประเภทไม่โตมากบริษัทเหล่านี้ควรเข้าสู่การชำระบัญชีหรือล้มละลายได้

5. นอกจากการที่พบว่า ในการฟื้นฟูกิจการผ่านศาลของไทยลูกหนี้หรือผู้บริหารของลูก หนี้ได้บริหารแผนตามความยินยอมของเจ้าหนี้ การศึกษายังพบอีกว่าบริษัทที่บริหาร แผนโดยลูกหนี้มีผลการดำเนินงานเมื่อบริษัทฟื้นตัวดีกว่าบริษัทที่บริหารแผนโดยเจ้า หนี้
6. การล้มละลายของบริษัทที่เกิดขึ้นกว้างขวางทั้งในบริษัทขนาดกลางและขนาดใหญ่โดย ทั่วไปถ้าหนี้สินมากกว่าสินทรัพย์มากมายหรือมีหนี้สินล้นพ้นตัวสูงโอกาสการลดลง หรือเปลี่ยนสภาพความเป็นเจ้าของก็จะสูงตามมา ซึ่งจากการศึกษาแสดงให้เห็นการ เปลี่ยนแปลงในการถือหุ้นที่ลดลงจากการเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ของครอบครัวเจ้าของผู้ก่อ ตั้งบริษัทจำนวนมากยังมีบทบาทในการบริษัททั้ง ๆ ที่ถือหุ้นน้อย พบว่าถ้าไม่จำเป็น เจ้าหนี้จะไม่บริหารบริษัทเอง นอกจากรูปแบบทั่วไปเราพบกรณีพิศดารจำนวนหนึ่ง ซึ่งเจ้าหนี้เสียหายมากจากแผนฟื้นฟูโดยได้รับชำระหนี้้น้อยแต่ก็ไม่สามารถเป็นเจ้า ของบริษัทด้วยเหตุผลต่าง ๆ นานา
7. ในภาพรวมการปรับโครงสร้างหนี้ของไทยจัดว่าน่าพอใจไม่ล้มเหลวต้นทุนรวมก็ไม่ หนักจะสูงเกินไปนัก เศรษฐกิจไม่ถดถอยยื้อเยื้อเหมือนญี่ปุ่นทั้งที่ประเทศไทยทรุด หนักมากกำลังการผลิตส่วนเกินล้นเหลือแต่เศรษฐกิจก็ยังโตได้แม้ในอัตราที่ต่ำลงข้อ ดีของเศรษฐกิจไทยในระยะยาวคือสามารถฟื้นตัวได้เร็วมาตลอด
8. การฟื้นฟูกิจการผ่านศาลก็ถือว่าสอบผ่านแม้ว่าในหลายเรื่องทำให้เกิดต้นทุนที่สูงมาก โดยไม่จำเป็น การที่กฎหมายขาดรายละเอียดหลายอย่างและเป็นของใหม่ทำให้ศาล สามารถใช้ดุลยพินิจมากเกินไป คำวินิจฉัยในคดีจำนวนหนึ่งขาดความสมเหตุสมผล ไม่สามารถทำนายได้ขาดหลักเกณฑ์แน่นอน ผู้เสียหายรวมทั้งนักกฎหมายขาดศรัทธา ขาดความนับถือศาลเราเสนอให้ยกเครื่องกฎหมายโดยเพิ่มรายละเอียดที่ชัดเจนรวม ทั้งให้ลูกหนี้ได้สิทธิ์ในการบริหารแผนก่อนเจ้าหนี้ยกเว้นมีหลักฐานว่าลูกหนี้ไม่สุจริต